

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

МІЖРЕГІОНАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ ВИМІРАХ

(Аналітична записка за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції в рамках Десятих ювілейних регіональних та муніципальних читань, Тернопіль–Вишнівець, 18–19 жовтня 2016 року)

18–19 жовтня 2016 року у Тернопільському національному економічному університеті відбулася міжнародна науково-практична конференція “Міжрегіональне співробітництво в національному та міжнародному вимірах”. Захід організований у рамках Десятих ювілейних регіональних та муніципальних читань та присвячений 50-річчю Тернопільського національного економічного університету.

Співорганізатори конференції – Міністерство освіти і науки України, Національне агентство України з питань державної служби, Тернопільський національний економічний університет, Тернопільська обласна державна адміністрація, Тернопільська обласна рада, Тернопільська міська рада, Тернопільський регіональний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій, Національний заповідник “Замки Тернопілля”, Вроцлавський економічний університет (Польща), Люблінський католицький університет імені Івана Павла II (Польща), Університет економіки в Бидгощі (Польща), Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Грузія), Білоруський державний економічний університет (Білорусь), Жилінський університет (Словаччина), Остравський університет (Чехія).

Ініціатором та головним організатором конференції виступила кафедра менеджменту та публічного управління факультету економіки та управління ТНЕУ.

Мета науково-практичної конференції – обґрунтування ролі міжрегіонального співробітництва в забезпеченні розвитку національних економік, регіонів та адміністративно-територіальних одиниць базового рівня, ідентифікація сучасних тенденцій взаємодії регіонів в національному та міжнародному вимірах, вироблення практичних рекомендацій щодо використання потенціалу міжрегіонального співробітництва для забезпечення стійкості національної економічної системи, активізації процесів інтеграції України до ЄС, реалізації економічної складової децентралізації, формування модернізаційної моделі регіонального розвитку в умовах нових адміністративних та територіально-просторових координат.

На адресу конференції було надіслано 99 матеріалів доповідей 110 авторів.

Учасники конференції представляли 7 регіонів України: м. Київ, Донецьку, Тернопільську, Львівську, Івано-Франківську, Хмельницьку, Чернігівську та Чернівецьку області. Безпосередню участь у конференції взяли 86 осіб, серед них – вітчизняні та зарубіжні науковці, представники місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування України та Польщі: Національного агентства України з питань державної служби; Тернопільської обласної державної адміністрації, Тернопільської обласної ради, Тернопільської міської ради, ради гміни Громадка

(Республіка Польща), Центру підготовки магістрів державної служби ТНЕУ, Тернопільського регіонального центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій, Офісу з питань впровадження реформ у сфері місцевого самоврядування та децентралізації в Тернопільській області, Національного заповідника “Замки Тернопілля”.

Робота конференції проходила на базі Збараського замку Національного заповідника “Замки Тернопілля”.

Захід розпочався з ознайомчо-екскурсійної програми “Збараж: на роздоріжжі держав, регіонів, культур” (Збараський парково-замковий комплекс). Конференція працювала в режимі пленарних засідань та виїзного ознайомлення з практикою реалізації регіональної соціально-економічної політики в Буцацькому районі Тернопільської області.

З вітальними словами виступили: проректор з наукової роботи Зеновій-Михайло Задорожний, заступник голови Тернопільської обласної ради Любомир Крупа, заступник голови – керівник апарату Тернопільської облдержадміністрації Ігор Вонс, оголошено текст вітального листа учасникам конференції від Голови Національного агентства України з питань державної служби Костянтин Ващенко.

На пленарних засіданнях із доповідями виступили: Алла Мельник, д. е. н., професор, професор кафедри менеджменту та публічного управління ТНЕУ, Любомир Крупа, к. і. н., заступник голови Тернопільської обласної ради, Михайло Шкільняк, завідувач кафедри менеджменту та публічного управління ТНЕУ, д. е. н., професор, Ігор Вонс, заступник голови, керівник апарату Тернопільської облдержадміністрації, Микола Бутко, д. е. н., професор, завідувач кафедри менеджменту та державного управління Чернігівського національного технологічного університету, Ольга Кириленко, д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів імені С. І. Юрія ТНЕУ, Віктор Литвинчук, директор офісу з питань впровадження реформ у сфері місцевого самоврядування та децентралізації в Тернопільській області, Михайло Савчук, громадський діяч, Гусятинський селищний голова 5–6 скликань, Леонід Бицюра, заступник міського голови м. Тернополя, Даріюш Павлішчи, війт гміни Громадка (Республіка Польща), Лех Яньчук, доктор, ад'юнкт факультету суспільних наук Люблінського католицького університету імені Івана Павла II (Республіка Польща), Анетта Зелінська, доктор габ., ад'юнкт Вроцлавського економічного університету (Республіка Польща), Володимир Ткач, директор Тернопільського регіонального центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій, Алла Васіна, к. е. н., доцент, докторант кафедри менеджменту та публічного управління ТНЕУ, Євген Качан, к. е. н., професор, завідувач кафедри управління персоналом та регіональної економіки ТНЕУ, Роман Полікrowsький, міський голова міста Збараж, Людмила Павлінська, голова Заводської селищної об'єднаної територіальної громади Чортківського району, Руслан Підставка заступник генерального директора з наукової роботи Національного заповідника “Замки Тернопілля”, Ілько Стахурський, голова Новосільської сільської об'єднаної територіальної громади, Анатолій Кулик, голова Байковецької сільської об'єднаної територіальної громади.

Під час заключного пленарного засідання, яке проходило у стінах ТНЕУ, було зроблено огляд матеріалів доповідей науковців, які взяли заочну участь у конференції (к. е. н., доц. Алла Васіна), обговорено та прийнято рекомендації, які будуть надіслані центральним та місцевим органам влади.

Учасники конференції дискутували за такими проблемними напрямками:

- міжрегіональне співробітництво як інтеграційний феномен: батогранність, об'єктивні та суб'єктивні виміри, роль в забезпеченні мезо-, макро- та міждержавних процесів;
- європейська політика міжрегіонального співробітництва та участь в ній України;
- міжрегіональне співробітництво в умовах децентралізації влади: виклики, загрози, перспективи;
- ресурсний потенціал міжрегіонального співробітництва та технології його практичної реалізації;
- перспективи зміни векторів співпраці та точок дотику регіонів України та країн Європи в умовах перманентних трансформацій та геополітичних викликів;
- співробітництво регіонів в питаннях розбудови інфраструктури;
- транскордонне співробітництво регіонів та їх взаємодія в рамках єврорегіонів;
- взаємодія регіональних органів влади в питаннях внутрішньої та зовнішньої міграції;
- розвиток кооперованих зв'язків підприємств на регіональному та міждержавному рівнях;
- проблеми формування та розвитку міжрегіональних кластерів;
- світовий та європейський досвід міжрегіонального співробітництва;
- міжрегіональне співробітництво в контексті забезпечення економічної безпеки.

Обговорення зазначених проблем дало змогу учасникам конференції констатувати, що:

– проблеми міжрегіонального співробітництва актуалізуються новими викликами регіонального розвитку, якими є: поглиблення регіональних відмінностей демографічного розвитку, підвищення напруженості регіональних ринків праці, активізація внутрішньокраїнних і міжкраїнних міграційних процесів; посилення відмінностей в інтенсивності структурних зрушень в окремих регіонах, втрата деякими видами економічної діяльності міжнародної конкурентоспроможності, масштабне витіснення української продукції з російського ринку і зниження позитивного ефекту від відкриття європейського ринку;

– інституційна та бюджетна децентралізація, що відбувається в державі та її регіонах супроводжуються як позитивами, так і ризиками. До перших належать: перерозподіл повноважень, ресурсів на всіх рівнях влади, підвищення фінансової самостійності місцевих бюджетів, стимулювання територіальних громад до об'єднання, закріплення стабільних джерел і дохідної бази. До других – залежність виконання повноважень на рівні територіальних громад від отриманих трансфертів, недостатність ресурсів для утримання переданих об'єктів соціальної сфери, посилення диференціації регіонального розвитку, поява горизонтальної бюджетної конкуренції між регіонами та горизонтального бюджетного дисбалансу, домінування локальних інтересів над регіональними і загальнонаціональними тощо;

– має місце загострення проблем територіальної організації і фінансування соціальної сфери, передусім, мережі закладів освіти та охорони здоров'я, що супроводжуються проблемами територіальної доступності освітніх і медичних послуг. Це вимагає пошуку варіантів їх розв'язання, в т. ч. через міжрегіональне і міжмуніципальне співробітництво;

– спільною проблемою для регіонів є консервація, а в деяких випадках і погіршення умов життєдіяльності, особливо в сільських територіях, що пов'язано з незадовільним станом соціальної і соціально-побутової інфраструктури, подальшою її руйнацією і вимагає міжрегіонального пошуку шляхів її розв'язання;

– продовжується поглиблення асиметричності в розвитку прикордонної технічної і соціальної інфраструктури в регіонах України і сусідніх Польщі, Словаччини, Чехії, Угорщини, що погіршує не лише рівень транскордонного співробітництва, але й використання транзитних можливостей України, розвитку туризму.

В сукупності це вимагає розроблення концептуальних засад побудови міжрегіонального співробітництва, чіткого визначення міжрегіональної інтеграції в національному і міжнародному (інтеррегіональному) вимірі, окреслення першочергових заходів в контексті розв'язання таких проблемних питань: визначення сутності міжрегіонального співробітництва як інтеграційного феномену, та його ролі в забезпеченні мезо-, макро- та міждержавних процесів; вивчення можливостей імплементації європейського досвіду міжрегіонального та транскордонного співробітництва в практику України; здійснення міжрегіонального співробітництва в умовах децентралізації влади, перманентних трансформацій та геополітичних викликів.

Узагальнення результатів, отриманих в процесі роботи міжнародної науково-практичної конференції дозволило зробити такі теоретичні узагальнення та практичні рекомендації:

1. Міжрегіональне співробітництво слід розглядати як управлінський ресурс для розв'язання сучасних проблем економічного і соціального розвитку регіонів як форму взаємодії регіонів, акумулювання і об'єднання можливостей різних суб'єктів, яка дозволяє: а) взаємовигідно перерозподіляти надлишкові ресурси одного регіону для іншого; б) доповнювати власні сировинні галузі виробничими потужностями інших регіонів; в) спільно розв'язувати інституційні проблеми розвитку регіону.

2. В основі побудови міжрегіонального співробітництва мають лежати такі концептуальні засади: системне управління ресурсами з метою їх раціонального використання на регіональному та загальнодержавному рівні; проектне інноваційно-інвестиційне управління з залученням коштів державного, місцевих бюджетів і приватного сектору з використанням механізму публічно-приватного партнерства; удосконалення інституціонального забезпечення цього процесу; комплементарність внутрішньої регіональної політики до політик регіонів-партнерів.

3. Найрезультативнішими напрямками міжрегіонального співробітництва можуть стати: а) міжрегіональне співробітництво в сфері економічної безпеки; б) взаємодія регіональних органів влади в питаннях розбудови інфраструктури; в) формування міжрегіональних кластерів та мереж; г) розвиток кооперованих зв'язків підприємств на міжрегіональному та інтер-регіональному рівнях (коопераційна модель співробітництва); д) інституціональна інтеграція регіональної інфраструктури інноваційного розвитку між регіонами сусідніх країн; е) співробітництво регіональних влад в питаннях внутрішньої і зовнішньої міграції, розміщення тимчасово переміщених осіб; є) співробітництво регіонів в питаннях збереження природних ресурсів і екологічного захисту; ж) подальша інституціональна інтеграція, спільний моніторинг реалізації угод та впровадження програм транскордонного співробітництва.

4. Процеси міжрегіонального співробітництва мають бути зорієнтовані на: а) посилення ролі інститутів громадянського суспільства у новітніх формах міжрегіонального співробітництва, що забезпечить безпосередню участь територіальних громад, груп та об'єднань громадян у євроінтеграційному процесі України; б) формування єдиного ринку на основі інституціалізації міжрегіональних відносин між окремими суб'єктами економічної діяльності (через створення торгово-промислових палат, бізнес-центрів, агенцій регіонального розвитку, асоціацій, ярмарків тощо); в)

створення мереж міжрегіонального співробітництва на засадах прямої (або асоціативної) співпраці між безпосередніми учасниками ринкових відносин; г) скорочення диференціації у рівнях соціально-економічного розвитку “регіонів-локомотивів” і “регіонів-аутсайдерів”; д) створення об’єктивних засад запобіганню міжетнічних конфліктів у державах.

5. У контексті активізації міжрегіонального та транскордонного співробітництва першочергового значення набувають заходи, спрямовані на: а) подолання дезінтеграційних тенденцій; б) запобігання нераціональному переміщенню ресурсів, зокрема надлишкової міграції, невиправданій концентрації капіталу, формуванню мегаполісів; в) посилення міжрегіональної інтеграції; г) підтримку міжрегіональних програм і міжрегіональних проектів; д) розроблення цільових прикладних і міждержавних проектів, електронних баз даних про потенційні можливості регіонів щодо створення мереж і міжрегіональних кластерів тощо.

6. На основі загальної орієнтації міжрегіональних зв’язків на посилення інтеграційних процесів регіонів та їх відкритості до взаємодії, доцільним є забезпечення цільового використання потенціалу міжрегіональної співпраці в напрямі структурної корекції економіки регіонів та національної економіки. Вирішення цього завдання повинно знаходитися в площині узгодження державної регіональної та державної структурної політики, що потребує системних розробок в плані інституційного, організаційного, методичного, ресурсного забезпечення їх реалізації.

7. Стосовно організаційного забезпечення взаємодії регіонів у процесі вирішення завдань структурного збалансування економіки, доцільним є створення міжрегіональних координаційних рад і закріплення за ними функцій щодо погодження державних і регіональних інтересів при виробленні механізмів структурного удосконалення економіки, забезпечення синхронізовано у часі впровадження регіональних стратегій структурної перебудови економіки, координації розробки й моніторингу реалізації міжрегіональних проектів та програм, що вимагає створення відповідної інформаційно-аналітичної бази про ресурси, потужності регіонів і їх економічний потенціал.

8. З метою належного ресурсного забезпечення реалізації цілей структурної модернізації економіки на міжрегіональному рівні, доцільним є: формування сприятливого інвестиційного клімату в регіонах; залучення інвестиційних ресурсів суб’єктів господарювання для реалізації проектів на засадах державно-приватного партнерства; спрямування коштів місцевих бюджетів на реалізацію міжрегіональних програм; надання пріоритетності фінансуванню міжрегіональних проектів в рамках міжрегіонального і міжмуніципального співробітництва; більш ширше представлення міжрегіональних проектів на конкурси щодо отримання бюджетного фінансування, що проводиться Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства в рамках фінансування проектів, які відповідають Державній стратегії регіонального розвитку – 2020; залучення коштів міжнародної технічної допомоги.

9. Вищою формою міжрегіонального співробітництва слід вважати їх економічну співпрацю. Інтеграційну складову стратегії розвитку України доцільно розглядати як важливий фактор її економічного зростання та розвитку. Відповідно політику регіональної інтеграції слід формувати на стратегічній платформі. Для забезпечення інтеграції національної економіки в глобальну економічну систему засобами регіональної інтеграції, необхідно формувати спільну політику держав-учасниць міжрегіональних

утворень, переходити від торговельної моделі співробітництва до інвестиційної (відтворювальної), що дозволить більш ефективно вирішувати проблеми забезпечення сталого розвитку, подолання нерівності та дисбалансів, забезпечення безпеки тощо.

10. Новітня державна політика в сфері транскордонного та міжрегіонального співробітництва повинна передбачати: створення умов та сприяння наближенню рівня життя населення прикордонних регіонів України до середньоєвропейського рівня і забезпечення вільного переміщення людей та капіталу між прикордонними регіонами; забезпечення розвитку співробітництва у сфері освіти, науки та охорони здоров'я; налагодження зв'язків між науково-дослідними (науково-технічними) установами, закладами охорони здоров'я; популяризацію, охорону і забезпечення культурної та історичної спадщини прикордонних регіонів України; забезпечення прикордонного менеджменту та безпеки державного кордону; створення спільної системи управління у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки; створення спільної із сусідніми державами системи попередження про стихійні лиха та захисту від надзвичайних ситуацій; забезпечення розвитку співробітництва з метою забезпечення безпеки життя, раціонального використання, охорони і відтворення природних ресурсів.

11. Для забезпечення збалансованого розвитку національної економіки в контексті реалізації проектів міжрегіонального співробітництва Україні важливо долучитися до створення загальноєвропейської екомережі, яка, відповідно до Європейської програми формування екомережі, передбачає: а) обґрунтування критеріїв для виділення ключових районів, екокоридорів, відновлювальних районів і буферних зон з урахуванням біогеографічних зон Європи; б) відбір екосистем, типів середовищ існування ("біотопів"), видів і ландшафтів європейського значення; в) визначення конкретних ділянок для збереження, покращення або відновлення екосистем, середовищ існування, видів та їхнього генетичного різноманіття, а також ландшафтів європейського значення; г) опрацювання керівних принципів (директив), які забезпечать максимально послідовне та ефективне здійснення заходів щодо створення екомережі.

12. З метою забезпечення подальшого розвитку міжрегіонального співробітництва України та Польщі необхідно: чітко визначити пріоритетні напрями українсько-польської співпраці та виробити механізми її активізації; удосконалити інституційне забезпечення та інфраструктуру міжрегіонального співробітництва відповідно до стандартів ЄС; організувати перехід співробітництва зі сфери торгівлі у сферу товарно-інвестиційних відносин; забезпечити розвиток міжнародної кооперації, залучення іноземних капіталів та інвестицій; активізувати співпрацю у галузі охорони і раціонального використання природних ресурсів; оптимізувати організаційні повноваження органів самоврядування щодо транскордонного співробітництва.

13. У контексті міжрегіонального співробітництва слід формувати єдині підходи та механізми усунення джерел виникнення тіньових схем в господарській діяльності, забезпечення прозорості в прийнятті рішень щодо надання преференцій суб'єктам економічної діяльності, використання бюджетних і позабюджетних коштів, посилення боротьби з корупцією.

14. Дієвою формою активізації міжрегіонального та транскордонного співробітництва слід вважати створення регіональних і міжрегіональних кластерів, передусім – інноваційних та промислових.

15. Найбільш актуальними з точки зору підвищення ефективності міжрегіональної співпраці в сфері інноваційної діяльності доцільно визнати такі її форми: кооперація,

асоціація, координація та створення інноваційних кластерів. Зазначене передбачає активізацію діяльності з боку місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування щодо спільного розроблення інноваційних програм та проектів, вироблення механізмів їх реалізації, укладання договорів та угод в сфері спільної реалізації інноваційної політики, створення інтеграційних об'єднань.

16. Враховуючи високу потенційну можливість Західного регіону України щодо розбудови агропромислового комплексу, доцільним є формування моделей транскордонних агропромислових кластерів, діяльність яких сприятиме досягненню високого рівня консолідації, поєднання виробництва, інвестицій та інновацій в агропромисловому виробництві, підтримці фермерства, розвитку агропромислової інфраструктури, підвищенню якості сільськогосподарської продукції та продовольства.

17. Доцільно акцентувати увагу на налагодженні ефективної співпраці суб'єктів міжрегіональної освітньої кластерної системи, що потребує: сприяння на рівні органів державної влади та органів місцевого самоврядування створенню й розвитку інтеграційних форм просторової організації та саморозвитку освітніх кластерів; формування на регіональному рівні складових їх інфраструктури; укладання угод про співпрацю між радами й адміністраціями регіонів про науково-технічне та культурне, освітнє співробітництво в галузях, що становлять для регіонів спільний інтерес; організацію багаторівневого діалогу та співпраці закладів освіти, органів влади, бізнесу, місцевого самоврядування, недержавних інституцій; забезпечення інформаційної підтримки міжрегіональних освітніх кластерів.

18. У рамках удосконалення міжрегіонального і міждержавного співробітництва щодо вирішення проблем сучасних міграційних процесів та використання трудового потенціалу економічно виправданими є: підтримка державою внутрішніх сезонних міграцій, які сприятимуть підвищенню рівня зайнятості населення, зниженню безробіття, зростанню доходів і фактично рівня життя населення, а також проведення кардинальних змін в системі освіти (щодо вільного володіння іноземними мовами) та працевлаштування молоді. Зазначене обумовлює необхідність розроблення Програми працевлаштування випускників вищих навчальних закладів і закладів професійно-технічної освіти, яка б сприяла реалізації ідеї міжрегіонального і міждержавного співробітництва у використанні трудового потенціалу держави.

19. З метою створення умов для реалізації права на свободу пересування, посилення територіальної мобільності населення та для регулювання внутрішньої міграції, доцільно: інформувати населення про можливості працевлаштування в інших регіонах країни; активізувати міжрегіональну співпрацю державної служби зайнятості та приватних кадрових агентств; створювати фонд доступного житла для проживання трудових мігрантів на основі публічно-приватного партнерства; удосконалювати системи внутрішньорегіонального та міжрегіонального транспортного сполучення; запровадити механізми зниження податків для внутрішньо переміщених осіб (мігрантів), прибулих у регіони, що розглядаються як "точки зростання", встановлення для них транспортних та інших пільг чи надбавок до заробітної плати.

20. Побудова ефективної системи стратегічного управління розвитком споживчого ринку має ґрунтуватися на багаторівневому підході, що передбачає необхідність поєднання та взаємоузгодження дій на макро-, мезо- та мікрорівнях всіх учасників ринкової системи. Зазначене передбачає вироблення дієвих механізмів координування діяльності та розвитку партнерських відносин на засадах поглиблення міжрегіонального співробітництва. Стратегічними напрямками управління розвитком споживчого ринку

на міжрегіональному рівні мають стати: а) забезпечення збалансованого розвитку всіх сегментів регіонального споживчого ринку та усунення його структурних деформацій; б) підтримка розвитку об'єктів інфраструктури споживчого ринку та створення дієвої системи просування товарів, які виробляються місцевими підприємствами, на міжрегіональний, внутрішній та міжнародні ринки; в) відновлення та формування нових міжгалузевих і міжрегіональних зв'язків, покращення взаємовідносин та розвиток партнерства між всіма учасниками ринку; г) забезпечення ефективної взаємодії органів місцевого самоврядування і приватного бізнесу на засадах узгодження їхніх економічних інтересів та цілей розвитку, зокрема на засадах державно-приватного партнерства.

21. Для розвитку транскордонної співпраці та активізації проектного менеджменту, доцільно реалізувати такі заходи: залучати експертів з транскордонної співпраці регіональною та місцевою владою для організації науково-методичного супроводу реалізації транскордонних програм; започаткувати спеціальні навчальні програми та семінари для державних службовців, посадових осіб органів місцевого самоврядування, лідерів неурядових організацій та інших потенційних претендентів із галузі транскордонної співпраці, підготовки та менеджменту проектів; передбачати у місцевих бюджетах видатки на співфінансування транскордонних проектів; за допомогою підтримки консульських установ сусідніх європейських країн добитися створення особливого механізму для візової підтримки учасників транскордонної діяльності; організувати систему заохочення громадських організацій, місцевих органів влади, установ освіти і культури до участі в транскордонних проектах; добиватися від керівництва адміністративно-територіальних одиниць-членів євро регіонів сприяння участі неурядових організацій в транскордонній співпраці, забезпечивши їхнє гідне представництво у всіх робочих органах євро регіонів.

22. Міжрегіональне співробітництво слід розглядати як дієвий засіб вирішення проблем нестачі ресурсів органів місцевого самоврядування. Основними шляхами їх розв'язання можуть стати: залучення ресурсів інших територіальних громад; формування суспільно-добровільного сектора економіки (на засадах об'єднання власних коштів членів територіальних громад); зміцнення доходної бази місцевих бюджетів через удосконалення бюджетної податкової політики; застосування багатоманітних способів використання комунальної власності (оренда, застава, іпотека, приватизація, реприватизація, передача майна іншим юридичним особам тощо); ресурсна інтеграція.

23. Одним із шляхів забезпечення життєздатності територіальних громад, покращення соціально-економічної ситуації та створення передумов для динамізації економічного розвитку поселень слід визнати інтеграцію територіальних громад різних населених пунктів з метою об'єднання зусиль для задоволення спільних економічних і соціальних інтересів. В контексті міжрегіонального співробітництва України доцільно вивчити можливість імплементації використовуваних в зарубіжній практиці двох форм інтеграції територіальних громад різних населених пунктів: функціонального (проектного) об'єднання або міжмуніципальної господарської кооперації та територіального (адміністративного) об'єднання або комунізації.

24. Дієве функціональне об'єднання територіальних громад в процесі вирішення їх спільних проблем слід розглядати як початковий підготовчий етап формування укрупненої територіальної спільноти на унітарних засадах. Це зумовлено, насамперед: існуванням законодавчо закріпленого права територіальних громад об'єднувати

фінансові та матеріальні зусилля для розв'язання окремих завдань економічного й соціального розвитку територій; збереженням загальної економічної, фінансової та політичної самостійності громади в процесі функціональної інтеграції; чіткістю й виразністю цілей ресурсної консолідації територіальних громад.

25. Для забезпечення ефективності функціональної інтеграції населених пунктів як своєрідної форми міжрегіонального співробітництва, пошуку варіантів такої співпраці з використанням технології колегіального управління консолідованими ресурсами доцільним є створення територіальних асоціативних структур місцевого самоврядування: консультативних рад сільських, селищних, міських голів адміністративного району; асоціацій органів місцевого самоврядування певної території.

26. Необхідною умовою процесу територіальної інтеграції населених пунктів з метою формування комунізованих територіальних утворень, як передумови ефективізації економічного й соціального розвитку територій, повинно стати: створення фінансово-матеріальних умов інтеграції; визначення чітких критеріїв територіального об'єднання населених пунктів; використання важелів економічного зацікавлення територіального об'єднання громад; посилення значимості органів самоорганізації населення; експериментальне вивчення різних форм комунізації первинних спільнот.

27. Доцільним є застосування міжнародних вимог щодо практичних заходів збереження історичних та культурних пам'яток в Україні та окремих регіонах; втілення нових форм співробітництва з міжнародними структурами в сфері охорони культурної, історичної та національної спадщини.

При підготовці аналітичної записки робоча група оргкомітету конференції використала висновки і пропозиції, що містилися у наукових розробках учасників, та результати безпосередніх дискусій, які відбувалися на пленарних засіданнях конференції. На формулювання підсумкових матеріалів конференції значний вплив мали наукові розробки і висновки, розкриті у дослідженнях таких авторів, як: Р. Р. Августин (Тернопіль), О. З. Апостолюк (Тернопіль), О. Арзамасова (Тернопіль), Г. П. Баб'як (Тернопіль), Л. О. Бицюра (Тернопіль), Ю. А. Богач (Тернопіль), М. Бонк (Республіка Польща), О. В. Бречко (Тернопіль), О. В. Булатова (Маріуполь), Т. О. Булковський (Тернопіль), М. П. Бутко (Чернігів), Л. Варколи (Словаччина), А. Ю. Васіна (Тернопіль), Т. О. Власюк (Київ), Н. З. Ганусевич (Збараж), М. Грабовська (Республіка Польща), Ю. П. Дейнека (Тернопіль), І. О. Демків (Тернопіль), І. Дзядух (Республіка Польща), Т. В. Дракохруст (Тернопіль), О. П. Дудкіна (Тернопіль), О. П. Дяків (Тернопіль), Т. Л. Желюк (Тернопіль), І. Л. Жук (Тернопіль), А. Ю. Жуковська (Тернопіль), Д. Ю. Записний (Запоріжжя), В. С. Здреник (Тернопіль), А. Зелінська (Республіка Польща), І. Йоахімяк (Республіка Польща), М. Карпінська (Республіка Польща), Є. П. Качан (Тернопіль), Ц. Кв'ятковський (Республіка Польща), О. П. Кириленко (Тернопіль), П. В. Книш (Тернопіль), Ю. Г. Королюк (Чернівці), Н. В. Котис (Тернопіль), А. С. Коцур (Тернопіль), А. Б. Кошіль (Тернопіль), Н. М. Кривокульська (Тернопіль), Б. Крик (Республіка Польща), Ж. Л. Крисько (Тернопіль), І. Й. Круп'як (Тернопіль), Л. Б. Круп'як (Тернопіль), Л. Л. Крупа (Тернопіль), А. Р. Кулик (Байківці), В. Ю. Литвинчук (Тернопіль), О. Б. Марцінковська (Тернопіль), Л. Мелоян (Грузія), А. Ф. Мельник (Тернопіль), В. П. Микитюк (Тернопіль), П. П. Микитюк (Тернопіль), Ю. І. Микитюк (Тернопіль), П. Михальський (Республіка Польща), Г. Л. Монастирський (Тернопіль), О. Морозевич (Республіка Білорусь), Л. С. Мосора (Івано-Франківськ), О. Ф. Овсянюк-Бердадіна (Тернопіль), С. В. Онищук (Івано-Франківськ), В. М. Островерхов (Тернопіль), Л. Р. Павлінська (Заводське), Д. Павлішчи (Республіка Польща), А. В. Петриків (Тернопіль),

І. П. Петрук (Тернопіль), А. Плахцяк (Республіка Польща), Н. М. Покровська (Київ), Р. С. Полікровський (Збараж), Ю. В. Полякова (Львів), Т. М. Попович (Тернопіль), С. А. Прохоровська (Тернопіль), А. В. Пунда (Хмельницький), В. Я. Пушкар (Тернопіль), З. М. Пушкар (Тернопіль), Д. М. Савчук (Тернопіль), М. Д. Савчук (Гусятин), А. Ю. Саранюк (Тернопіль), Т. Сівек (Чехія), І. В. Скавронська (Тернопіль), С. І. Скибиляк (Тернопіль), С. М. Скочиляс (Тернопіль), Н. М. Слівінська, І. В. Стахурський (Нове Село), Т. Стечишин (Тернопіль), І. І. Тинська (Тернопіль), В. М. Ткач (Тернопіль), П. В. Савончак (Скалат), В. В. Толкованов (Київ), В. С. Толуб'як (Тернопіль), А. Тсінтсадзе (Грузія), Є. Тутай (Республіка Польща), О. З. Хома (Тернопіль), Л. Цетнар (Тернопіль), О. Є. Цісецький (Тернопіль), В. І. Чайка (Збараж), Ю. І. Чентуков (Маріуполь), Г. О. Черніченко (Маріуполь), М. М. Шкільняк (Тернопіль), Л. Яньчук (Республіка Польща).

Аналітичну записку підготували:

Михайло Шкільняк,

д. е. н., професор, завідувач кафедри менеджменту та публічного управління, Тернопільський національний економічний університет;

Алла Мельник,

д. е. н., професор, професор кафедри менеджменту та публічного управління, Тернопільський національний економічний університет;

Григорій Монастирський,

д. е. н., професор, професор кафедри менеджменту та публічного управління, Тернопільський національний економічний університет;

Олена Дудкіна,

к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту та публічного управління, Тернопільський національний економічний університет;

Тамара Попович,

к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту та публічного управління, Тернопільський національний економічний університет;

Алла Васіна,

к. е. н., доцент, докторант кафедри менеджменту та публічного управління.